

Betænkning afgivet af Socialudvalget den 28. april 2005

Omtrykt 10/5 05 (fejl i sideantal)

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område

(Private leverandører af dagtilbud – pengene følger barnet)

[af familie- og forbrugerministeren (Lars Barfoed)]

1. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 23. februar 2005 og var til 1. behandling den 10. marts 2005. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Socialudvalget.

Tidligere behandling

Lovforslaget er en genfremsættelse af lovforslag nr. L 85 fra folketingsåret 2004-05, 1. samling. Udvalget har fået omdelt det materiale, der forelå i forbindelse med behandlingen af L 85. Materialet er omdelt som bilag 1 på L 25, herunder de høringsvar, som familie- og forbrugerministeren sendte til udvalget.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 3 møder.

Skriftlige henvendelser

Udvalget har i forbindelse med udvalgsarbejdet modtaget skriftlige henvendelser fra det tyske mindretal og fra Frie Grundskolers Fællesråd. Ministeren har over for udvalget kommenteret de skriftlige henvendelser.

Deputationer

Det tyske mindretal har mundtligt over for udvalget redegjort for sin holdning til lovforslaget.

Spørgsmål

Udvalget har stillet 7 spørgsmål til familie- og forbrugerministeren til skriftlig besvarelse, som denne har besvaret.

2. Indstillinger og politiske bemærkninger

Et *flertal* i udvalget (V, DF og KF) indstiller lovforslaget til *vedtagelse uændret*.

Dansk Folkepartis medlemmer af udvalget mener, at det er positivt, at det frie valg udvides, så forældre nu kan vælge mellem offentlige, selvejende og private institutioner. Dansk Folkeparti lægger vægt på, at de samme krav, som gælder for offentlige institutioner, også vil gælde for private. Ligeledes anser Dansk Folkeparti det for positivt, at servicelovens § 26 også er gældende for de private aktører, så kommunen har mulighed for at yde tilskud til bl.a. fripladser. Dansk Folkeparti lægger vægt på, at en privat institution skal oplyse børnene om demokrati og andre samfundsforhold, som gør sig gældende i Danmark. Det er med til at forhindre, at der oprettes børnehaver, som tager udgangspunkt i koranundervisning.

Dansk Folkeparti håber, at der vil blive oprettet flere virksomhedsbørnehaver, så børnene er tættere på deres forældre. Ligeledes åbner lovforslaget op for, at der bl.a. kan oprettes flere skovbørnehaver, hvis en gruppe forældre måtte ønske det. En gruppe forældre kan også i tyndt befolkede områder oprette private børnehaver, hvis de ønsker at have børnene tæt på hjemmet. Der er mange positive tiltag i lovforslaget. Det gør, at Dansk Folkeparti kan støtte lovforslaget.

Et *mindretal* i udvalget (S, RV, SF og EL) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling.

Socialdemokratiets, Det Radikale Venstres, Socialistisk Folkepartis og Enhedslistens medlemmer af udvalget ønsker daginstitutioner, hvor kvalitet, udvikling, rummelighed og mangfoldighed er i højsædet. Institutioner, der også socialt og kulturelt afspejler det samfund, børnene er en del af.

Regeringen fremsætter L 25 med henvisning til ideen om styrkelse af det frie valg mellem offentlige og private daginstitutioner. I kølvandet på denne idé sætter forslaget hverken øvre eller nedre grænser for brugerbetaling. Faren ved dette er en situation, hvor de økonomisk mest velfunderede familier placerer deres børn i »luksusbørnehaver« med børn ligeledes fra velstillede familier. Det såkaldte frie valg kommer altså kun til at gælde de familier, der har råd til det.

Uligheden vokser i Danmark. Vores samfund lider i øjeblikket under en stærk social, økonomisk og etnisk opsplittningstendens, hvor en større del af befolkningen står stadig stærkere, mens mindre grupper får det sværere – en udvikling, der tydeligst viser sig i de store byer. Med regeringens lovforslag – støttet af Dansk Folkeparti – vil denne tendens med stor sandsynlighed intensiveres. Og værst af alt vil den forstærkes af de fremtidige generationer. Dette er en helt absurd situation, hvis regeringen mener noget med sin plan fra 2003 om »en god start til alle børn«. Hvis børn kun omgås andre børn med samme sociale, økonomiske og kulturelle baggrund som deres egen, får de naturligvis sværere ved senere at forstå og sætte sig ind i synspunkter og holdninger hos andre mennesker og andre menneskers livssituation. Lovforslaget kan derfor ydermere komme til at forstærke den negative sociale arv og dermed tage livtag med den grundlæggende demokratiske tankegang – som det nuværende system er baseret på – at vores daginstitutioner er et væsentligt mødested for børn og forældre fra alle samfundsgrupper.

Nyere undersøgelser viser, at børn fra socialt belastede hjem eller børn med sociale problemer har stor gavn af at være en del af en børnegruppe med bred social baggrund. De belastede børn og familier vil med regeringens forslag miste en vigtig mulighed for støtte fra mere ressourcerstærke grupper. Den negative spiral forstærkes

yderligere af, at privatinstitutionerne får mulighed for at afvise børn med handicap eller med særlige behov.

En anden væsentlig grund for ikke at støtte regeringens lovforslag er dets grundtanke om, at private investorer har mulighed for at generere et overskud af de private børnehaver. Dette er en ny idé sammenlignet med det nuværende forhold mellem folkeskoler og privatskoler. Det kan ikke slås nok fast, at der må være forskel på at drive en virksomhed, hvis væsentligste mål er at tjene penge, og lede en daginstitution, hvis væsentligste mål er at passe børn og forberede børnene på de udfordringer, de vil møde senere i livet. Hvis daginstitutionernes hovedformål bliver at generere overskud, vil børnene og institutionens forhold komme i anden række. Denne tankegang er helt fordrejet, og undersøgelser fra Norge viser også, at et kvalitetsløft langtfra er en garanti med en sådan løsning – tværtimod. Desuden skal det påpeges, at et eventuelt overskud etableres på baggrund af kommunalt tilskud, hvilket er et helt grundlæggende samfundsøkonomisk problem.

I dag har vi allerede muligheden for at oprette private daginstitutioner, og masser af selvejende institutioner leverer også et glimrende alternativ til de kommunale institutioner – ligesom den varierede dagtilbudsrække, som ifølge regeringen opstår med denne løsning, allerede eksisterer. Forslagets to nye punkter – at man skal kunne trække penge ud af driften i stedet for at investere et eventuelt overskud i børnehaven, og at brugerbetalingen ikke fastsættes – er helt uhørte.

Det fremgår af de almindelige bemærkninger, at kommunerne gennem et løbende tilsyn skal sikre, at institutionerne efterlever en række indholdsmæssige kvalitative krav. Det må være en selvfølge, at de private institutioner skal leve op til samme forpligtelser som de kommunale institutioner vedrørende eksempelvis hygiejne, faglighed, fysiske rammer osv. Men det er kommunen, der skal stå for denne kontrol, og når de private institutioner ikke længere er en del af samme system som de kommunale, forøges omkostningerne i forbindelse med kontrollen, viser undersøgelser fra Assens kommune. Ergo vil ordningen enten betyde en merudgift for kommunerne eller – endnu værre – et dyk i kommunens tilsyn med institutionerne og kontakt til det enkelte barn – følger, som ingen kan være tilfredse med.

Enhedslistens medlem af udvalget udtaler endvidere, at Enhedslisten på ingen måder kan støtte dette forslag.

Forslaget undergraver den solidariske model, hvor børn i det danske velfærdssamfund får en opvækst i daginstitutioner, der er solidarisk finansieret og derfor har et klart fokus på børnene og kvaliteten af pædagogikken frem for et fokus på at tjene penge til aktionærene.

Børns trivsel gøres til en vare, der kan handles på et marked. Det er ganske usmageligt.

Forældrebetalingen kan stige, og vi får en voldsomt stigende brugerbetaling. Hver gang børnene skal på koloni, udflugt osv. er det forældrene, der skal betale. Og hvis de ikke kan? Ja så må deres barn jo blive hjemme. Enhver burde kunne forstå, at det er helt urimeligt for børn og voksne at leve i den forståelse, der vil udvikle sig i samfundet. En forståelse, hvor det bliver tydeligere for børnene, allerede fra de er ganske små, om de har rige eller økonomisk ringe stillede forældre. Det er, hvad Enhedslisten kalder afvikling af velfærd. Enhedslisten ville langt hellere udvikle velfærd, blandt andet ved at sikre, at børn fra de er ganske små stilles ordentlige pædagogiske tilbud i udsigt, og at de oplever sig som værende »noget værd«.

Den ordning, som regeringen og Dansk Folkeparti vil have, kan også betyde, at et barn, hvis forældre bliver ramt af arbejdsløshed, må skifte til en billigere børnehave og dermed mister sine kammerater og de voksne, som barnet hidtil har kendt. Alle ved, at et sådant skift er en voldsom begivenhed i børns liv, og Enhedslisten tager skarpt afstand fra en sådan udvikling.

Regeringen lovede under valgkampen, at forældrebetalingen i daginstitutionerne skulle sættes ned. Men den sagde intet om, at den ville fastholde dette lovforslag, som fjerner loftet på brugerbetaling på alle de institutioner, der kommer under denne lov.

Regeringen skriver direkte i bemærkningerne til lovforslaget: »F.eks. får forældre i et landdistrikt bedre mulighed for at vælge at oprette en privatinstitution, hvis kommunen vælger at lukke den eneste daginstitution i området«. Det betyder, at man kan forudse, at kommunerne vil lukke en række daginstitutioner i landdistrikterne, og så vil forældrene i stedet være tvunget til at benytte en profitbørnehave. Det er desværre nok meget sandsynligt, at mange kommuner på grund af deres alt for stramme økonomi vil lukke daginstitutioner mange steder, ligesom vi har set det med skoler.

Det kan betyde, at det bliver dyrere for mange i landdistrikterne at få passet deres børn, og dermed medvirke til affolkningen af landdistrikterne.

Tjóðveldisflokkurin, Inuit Ataqatigiit, Siumut og Fólkaflokkurin var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

Hans Andersen (V) Anne-Mette Winther Christiansen (V)

Inge-Lene Ebdrup (V) nfm. Inger Støjberg (V) Pia Kristensen (DF) fmd.

Birthe Skaarup (DF) Tina Petersen (DF) Tom Behnke (KF)

Per Ørum Jørgensen (KF) Hüseyin Arac (S) Lise von Seelen (S)

Mette Frederiksen (S) John Dyrby (S) Lone Dybkjær (RV) Ole Glahn (RV)

Anne Baastrup (SF) Line Barfod (EL)

Tjóðveldisflokkurin, Inuit Ataqatigiit, Siumut, og Fólkaflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Folketingets sammensætning

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	52	Enhedslisten (EL)	6
Socialdemokratiet (S)	47	Tjóðveldisflokkurin (TF)	1
Dansk Folkeparti (DF)	24	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	18	Siumut (SIU)	1
Det Radikale Venstre (RV)	17	Fólkaflokkurin (FF)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	11		

Oversigt over bilag vedrørende L 25

Bilagsnr.	Titel
1	Omdeling af det materiale, der forelå i forbindelse med den tidligere behandling i folketingsåret 2004-05, 1. samling (L 85).
2	Tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
3	Henvendelse af 27/3 05 fra det tyske mindretal
4	Henvendelse af 30/3 05 fra Frie Grundskolers Fællesråd
5	Kopi af ministeren for familie- og forbrugeranliggenders brev til Frie Grundskolers Fællesråd
6	1. udkast til betænkning
7	2. udkast til betænkning

Oversigt over spørgsmål og svar vedrørende L 25

Spm.nr.	Titel
1	Spm., om forældre, der har friplads, også kan vælge en privat institution, til familie- og forbrugerministeren, og ministerens svar herpå
2	Spm. om, hvor mange private institutioner der vil blive etableret som følge af de ændrede regler, til familie- og forbrugerministeren, og ministerens svar herpå
3	Spm. om, hvor mange institutioner ministeren forventer der vil blive etableret som følge af de ændrede regler, til familie- og forbrugerministeren, og ministerens svar herpå
4	Spm. om sikring af det tyske mindretal, til familie- og forbrugerministeren, og ministerens svar herpå
5	Spm. om det tyske mindretals rettigheder i forbindelse med kommunalreformen, til familie- og forbrugerministeren, og ministerens svar herpå
6	Spm. om teknisk bistand til ændringsforslag, til familie- og forbrugerministeren, og ministerens svar herpå
7	Spm. om kommentar til henvendelse af 30/3 05 fra Frie Grundskolers Fællesråd, til familie- og forbrugerministeren, og ministerens svar herpå